

INTERVIEW KARIN ANEMA

Weesmeisje toverwoord in roman van Karin Anema

De laatste roman van de Haagse schrijfster Karin Anema gaat over rothuwelijken, midlifecrises en de zin en onzin van ontwikkelingshulp. „Witten die fietsen? Die hebben toch geld zat?”

Nicolette van der Werff

Den Haag

Diepe zakken is het tiende boek van schrijfster Karin Anema (65). Het is een roman over een sponsortocht door Afrika. „Ik wilde een lichtvoetig boek schrijven”, zegt de schrijfster opgewekt, thuis aan de keukentafel in de Haagse Vogelwijk. „M’n vorige boek ging over Colombia en de gevolgen van de burgeroorlog op het leven van de Colombianen. Een zwaar en gevaarlijk onderwerp waar ik ter plekke veel research voor heb gedaan. Ik was toe aan iets luchtiger.”

Lichtvoetig is *Diepe zakken* echter niet. De roman beschrijft weliswaar op een vlotte manier de goede en slechte tijden van een groepje mannen, en een enkele vrouw, die door Tanzania en Kenia fietsen. Maar het kader waarin het allemaal gebeurt is hartverscheurend zwaar. Niet het geworstel met een midlifecrisis of een rothuwelijk speelt in het boek de hoofdrol. Die is weggelegd voor Afrika en ontwikkelingshulp.

Motieven

Het Afrikaanse landschap wordt bezongen. Ontwikkelingshulp en motieven om goed te willen doen worden kritisch tegen het licht gehouden en komen er minder goed vanaf. Evengoed was het Jan Pronk, oud-minister van Ontwikkelingssamenwerking, die gisteren het boek bij Paagman ten doop hield. De van oorsprong Scheveningse Pronk las het boek van tevoren en trakteerde Anema op een quote die op de cover van het boek terecht kwam: ‘Een nietsontziend relaas over de zin en onzin van het najagen van goede doelen in verre landen’.

„Ooit was ik een jonge moeder en een gedreven onderzoeksjournalist die, ik schat zo’n vijfendertig jaar ge-

leden, was ingehuurd om een publieksversie van een scherp evaluatierapport te schrijven over de impact van projecten van MFO’s. Dat zijn organisaties als Cordaid, Hivos en Oxfam Novib. Grote spelers die heel veel geld van de Nederlandse overheid krijgen om goed te doen. De brochure lag al bij de drukker toen werd besloten dat publicatie van de harde, en niet zo fraaie, cijfers te gevoelig lag.”

„Ik was boos toen ik dat hoorde. Ik ben meteen naar de hoogste baas gegaan. Mét m’n baby, want ik had geen oppas. Ik stond, met m’n dochter op m’n heup, aan het bureau van Jan Pronk die toen minister was. Hij was vriendelijk en benaderbaar en wilde oprecht weten wat er aan de hand was. Dat ik met een baby op m’n heup stond, maakte me niet onprofessioneel in zijn ogen, merkte ik. Hij nam het serieus. Die publieksversie is nooit gedrukt, maar aan de minister hield ik een goed gevoel over. Daarom heb ik hem gevraagd m’n boek te lezen. Maar ik geloof niet dat hij zich nog kon herinneren dat er ooit een verhitte onderzoeksjournaliste met een baby in z’n kamer op het ministerie stond.”

Anema houdt van schrijven en van afzien. Ze schaatste de Elfstedentocht en fietste zelf ook een monstertocht door Afrika. „Het was een sponsortocht voor internaten voor weesmeisjes. 500 km door Tanzania en Kenia. Wat een kans om over zo’n grote afstand door verschillende landschappen te fietsen, dacht ik toen ik als reisjournalist besloot om mee te gaan.” Voor haar laatste boek analyseerde ze dit soort sponsorreizen voor het goede doel. „Ik keek naar de motieven van de mens om goed te willen doen. Naar de Westerse behoefte aan zingeving en naar hoe de lokale bevolking dit ziet.”

„Witten die fietsen? Die zitten toch in jeeps en gaan op safari? Die

hebben toch zat geld om een auto te kopen? Waarom fietsen ze dan? Dit hebben ze nog nooit meegemaakt. Ze hebben wel van fietswedstrijden voor mannen gehoord. Maar witte mannen én vrouwen. Meesmuilend kijken ze naar de vrouwelijke fietsers. ‘Die kleren! Het zit zo strak dat je alles kunt zien! Het lijkt alsof ze naakt voor ons staan.’ Fietsen is voor mannen. Vrouwen horen water te halen, hutten te bouwen. Hoe hebben deze witte vrouwen ooit leren fietsen?”

Botsing van culturen

Behalve een botsing van culturen beschrijft Anema ook de verlammende bijwerking van ontwikkelingshulp. In haar boek leef je mee met Ashura, de Afrikaanse gids, die ziet hoe de lokale bevolking heeft geleerd met toeristen om te gaan. Want hoewel de Nederlandse fietsers zichzelf het liefst als sporter met een (goede) missie zien, is het voor de Afrikaan allemaal één pot nat: ontwikkelingswerker, sporter of reiziger. Iemand uit Nederland is per definitie een toerist waar je geld of goederen aan kunt verdienen. Dan moet je wel even lachen en op blote voeten voet-

▲ Karin Anema: „Ik was toe aan iets luchtigers, maar dat is *Diepe Zakken* niet geworden.”

FOTO FRANK JANSEN

“**Witten zitten toch in jeeps en gaan op safari?**

Karin Anema

ballen zodat je voldoet aan het plaatje dat Europa van Afrika heeft.

Net als Anema fietsen de karakters in haar boek de sponsortocht om geld op te halen voor een internaat voor weesmeisjes. ‘Weesmeisje’ blijkt overigens een toverwoord. De portemonnee gaat stevast open als het valt, leer je van *Diepe zakken*. Je leert ook dat ijdele mannen zich druk maken om hun ronde schouders en dat er heel veel redenen zijn om mee te doen aan een sponsorfietstocht. Weesmeisjes helpen is daar slechts een klein onderdeel van.

Ondanks alle goede voornemens is *Diepe zakken* dus geen lichtvoetige roman geworden. Daar zijn de thema’s en de hoofdrolspelers te groots voor. „Ik zou het leuk vinden als het lezers aan het denken zet en als er over het onderwerp ‘goed doen’ gesproken wordt. Aan de andere kant mag je het ook gewoon lezen om je te vermaken met het wel en wee van een groep mannen en vrouwen die allemaal een reden hebben om goed te willen doen in Afrika”.

Diepe zakken (uitgeverij Scriptum 16,96 euro)